

The family in Iran is facing new changes that the emergence of Dorzi families is one of the acute challenges. In these families, men and women have emotional states, but they can not live together and the men of most of these families work in Tehran and big cities. The role of women in Dorzi families is very important and vital and she should also be Both the father and the mother should play a role and be in charge of multiple managements, and this issue has negative consequences for both men and women. The aim of this study was to study the sociological consequences of the Dorzi family with an emphasis on the displacement of social capital (Case study of construction workers living in Tehran in 1397-98) It has been done. For the theoretical framework, theories of family social capital, Putnam (2000), Coleman (1998) and Bourdieu (1986), Putnam theory, etc. have been used. The statistical population included all construction workers in Tehran in 1397-98 and the sample size was calculated using Cochran's formula of 500 people. The sampling method was quota and the data collection tool was a questionnaire. . The results were analyzed using multiple correlation coefficient and we concluded that Dorsey families have an effect on incoherence, shifting norms, lack of social status, family dissatisfaction, distrust of construction workers' families.

ماهنامه علمی (مقاله علمی-پژوهشی) جامعه شناسی سیاسی ایران، سال پنجم، شماره پنجم، مرداد ۱۴۰۱، صص ۱۱۵۶-۱۱۳۸
 مطالعه جامعه شناختی پیامدهای اجتماعی خانواده دورزی با تأکید بر جابجایی سرمایه اجتماعی (مورد مطالعه
 کارگران ساختمانی مقیم تهران در سال ۹۸-۱۳۹۷)

روزیتا محمدی مرادلو^۱ تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱/۲۴

باقر ساروخانی^۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۳/۲۶

اصغر محمدی^۳

چکیده

خانواده در ایران با تغییرات جدیدی روبه رو است که پیدایش خانواده های دورزی یکی از چالش های حاد آن به شمار می آید. در این خانواده ها مرد و زن حالات عاطفی دارند، اما نمی توانند با هم زندگی کنند و مردان اغلب این خانواده ها در تهران و شهرهای بزرگ مشغول به کارند. نقش زن در خانواده های دورزی بسیار مهم و حیاتی است و او باید هم به عنوان پدر و هم در قالب مادر ایفای نقش نماید و مدیریت های چندگانه ای را بر عهده داشته باشد و این موضوع برای زن و مرد تبعات منفی در بر دارد. این پژوهش با هدف مطالعه جامعه شناختی پیامدهای اجتماعی خانواده دورزی با تأکید بر جابجایی سرمایه اجتماعی (مورد مطالعه کارگران ساختمانی مقیم تهران در سال ۹۸-۱۳۹۷) انجام گرفته است. برای چارچوب نظری، از نظریه های سرمایه اجتماعی خانواده، نظریه های پاتنام (۲۰۰۰)، کلمن (۱۹۹۸) و بوردیو (۱۹۸۶)، نظریه پوتنام و ... استفاده شده است. جامعه آماری شامل کلیه کارگران ساختمانی شهر تهران در سال ۹۸-۱۳۹۷ بوده و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۵۰۰ نفر محاسبه شد. روش نمونه گیری، سهمیه ای بوده و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بوده است. نتایج با استفاده از ضریب همبستگی چندگانه تحلیل شد و به نتایج رسیدیم که خانواده های دورزی بر بی انسجامی، جابجایی هنجارها، کمبود منزلت اجتماعی، نارضایتی خانواده، بی اعتمادی خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

کلید واژه ها: پیامدهای اجتماعی، خانواده دورزی، جابجایی سرمایه اجتماعی، کارگران ساختمانی، خانواده دورزی

^۱ دانشجوی دکتری جامعه شناسی دانشگاه آزاد دهاقان. اصفهان. ایران.

^۲ نویسنده مسئول) استاد گروه جامعه شناسی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران ایران.

^۳ استادیار گروه جامعه شناسی، واحد دهاقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهاقان، ایران.

خانواده نهادی اجتماعی است که همانند آینه ای عناصر اصلی جامعه را در خود دارد و انعکاسی از نابسامانی های اجتماعی است، از طرف دیگر خانواده و بویژه زن در جایگاه مادر از مهمترین عوامل مؤثر بر جامعه است. هیچ جامعه ای نمی تواند به سلامت برسد مگر آنکه از خانواده های سالم برخوردار باشد (ساروخانی، ۱۳۸۲: ۲۰). خانواده به عنوان مهم ترین نهاد اجتماعی، همواره توجه بسیاری از اندیشمندان و جامعه شناسان را به خود جلب کرده است. به جهت اهمیت و گستردگی نقش خانواده، بسیاری از تحلیل گران و نظریه پردازان سرمایه اجتماعی، خانواده را به عنوان یک منبع مهم تولید یا فرسایش سرمایه اجتماعی ذکر کرده اند. از سوی دیگر مفهوم سرمایه اجتماعی به دلیل ماهیت و محتوایی که دارد تقریباً با تمامی موضوعات و مسائلی مطرح در حوزه انسانی و اجتماعی ارتباط پیدا می کند و اخیراً به عنوان یک عامل اجتماعی مؤثر بر سلامت مطرح شده است (فقهی فرهنگ، ۱۳۹۰: ۱۰). کارکرد نهاد خانواده در درون خانواده، با اثرگذاری بر اعضای خود نقش تعیین کننده ای دارد. دانشمندان در مورد کارکردهای اجتماعی نهاد خانواده به نکات مهمی اشاره داشته اند. آنها نقش و کارکرد خانواده را در ساخت های اجتماعی، مکمل کارکرد سایر نهادهای اجتماعی دانسته اند و آثار آن را در تقویت امنیت خانواده در سطح بالایی ارزیابی می کنند (فقهی فرهنگ و زنجانی، ۱۳۹۲: ۱۰۳). هرگاه مادر یا پدری به هر دلیل از خانواده دور بماند اعضای دیگر خانواده با مسائلی مشکلات عدیده ای رو به رو خواهد شد غیبت پدر مسائل اقتصادی، مدیریتی، و غیبت مادر مشکلات روانی و عدم یکپارگی خانواده را سبب می شود (صالحی و همکاران، ۱۳۹۲: ۴). فقدان هر کدام از والدین می تواند تعادل خانواده را بهم بزند و مهم ترین کارکرد خانواده که تربیت صحیح فرزندان است را تغییر دهد. تحقیقات جان بالبی نشان داده است که اختلال رفتار در یک نسل ناشی از مرگ یا بیماری والدین حتی در کودکان نسل بعد هم مؤثر است و آن ها کمتر توفیق پیدا می کنند رفتارهای عادی داشته باشند و کانون های پر مهر و محبتی بسازند. نوع روابط حاکم در خانواده و کیفیت آن و نیز کمیت روابط هر خانواده با افراد و شبکه های بیرون از خانواده، ایجاد شبکه روابط اجتماعی می کند که در ادبیات جامعه شناسی از آن به عنوان سرمایه اجتماعی خانواده تلقی می شود (کردی و غضنفری، ۱۳۹۴: ۱۶۲). اسلام خانواده را گروهی متشکل از افراد دارای شخصیت مدنی، حقوقی و معنوی معرفی می کند که هسته اولیه آن را ازدواج مشروع زن و مردی تشکیل می دهد. نکاح، عقدی است که بر اساس آن رابطه زوجیت بین زن و مرد برقرار می شود و در پس آن، طرفین دارای وظایف و حقوق جدید می شوند. ارتباط خویشاوندی در سایه نکاح پدید می آید و اعضای آن دارای روابط قانونی، اخلاقی و عاطفی می گردند.

خانواده تک‌والدی از دهه ۱۹۶۰ در غرب رواج یافته است. در این خانواده‌ها فرزندان تنها با یکی از والدین خود و در اکثر موارد با مادر زندگی می‌کنند. الوین تافلر در کتاب موج سوم خود، این الگوی جدید از خانواده که مبتنی بر مادر مداری است را نماد جوامع صنعتی جدید معرفی می‌کند. آندره میشل خانواده‌های

آمریکایی را به سه دسته تقسیم می‌کند که نوع سوم آن، خانواده‌هایی عبارت از مادر و فرزندان است. آمار کشورهای اروپایی نشان می‌دهد که بیش از ۵۰ درصد جمعیت این کشورها در دهه پایانی قرن بیستم، در خانواده‌های تک والدینی می‌زیسته‌اند. علاوه بر این دفتر آمار آمریکا گزارش داد که در سال ۲۰۰۰ حدود ۱۲ میلیون خانواده تک والدینی وجود دارند. خانواده تک والدی هر روزه گسترش بیشتری می‌یابد و عمدتاً در شکل خانواده به طور معمول زن سرپرست است. مهاجرت مردان و سایر عوامل در گسترش این نوع خانواده نقش داشته‌اند. شناسایی این الگوهای متنوع زندگی خانوادگی هم ارزش نظری و معرفت‌شناختی دارد و هم ارزش عملی. به لحاظ نظری نشان دادن تنوع الگوهای زندگی خانوادگی، مطالعه و ایده نوآورانه‌ای است که تاکنون در مطالعات خانواده و مطالعات شهر تهران به آن توجه جدی نشده است. طی دهه‌های اخیر انبوهی از مطالعات اجتماعی و فرهنگی در زمینه ابعاد مختلف جامعه ایران و بویژه شهر تهران انجام شده است. این مطالعات ضمن اینکه داده‌ها و اطلاعات ارزشمندی برای شناخت و آگاهی از وضع موجود خانواده و زندگی خانوادگی در تهران بوجود آورده‌اند، اما هیچکدام روندهای در حال ظهور زندگی خانوادگی در تهران را توضیح نداده‌اند. برخی تحقیقات پیش‌بینی‌های نظری کلی و ارزشمند از وضعیت آینده زندگی خانوادگی بیان می‌کنند و تحول از خانواده سنتی بسوی الگوهای متنوع‌تر را توضیح می‌دهند، اما این پیش‌بینی‌ها الگوهای بدیل و در حال ظهور را معرفی نمی‌کنند یا به نحو دقیق مفهوم سازی مناسبی از این الگوها ندارند. در خانواده دورزی که هسته تشکیل دهنده آن به دو بخش تقسیم شده است، نیمی در روستا یا محل اقامت کارگر و نیمی در شهر تهران. خانواده‌های دورزی یکی از چالش‌های حاد آن به شمار می‌آید. در این خانواده‌ها مرد و زن حالات عاطفی دارند، اما نمی‌توانند با هم زندگی کنند و مردان اغلب این خانواده‌ها در تهران و شهرهای بزرگ مشغول به کارند ولی به دلیل سنگینی اجاره مسکن و تعداد زیاد فرزندان و دیگر مشکلات اقتصادی، نمی‌توانند زن و فرزندانشان را همراه خود بیاورند و خود نیز ناچار به ماندن در تهران و سایر کلان‌شهرها هستند. نقش زن در خانواده‌های دورزی بسیار مهم و حیاتی است و او باید هم به عنوان پدر و هم در قالب مادر ایفای نقش نماید و مدیریت‌های چندگانه‌ای را بر عهده داشته باشد و این موضوع برای زن و مرد تبعات منفی در بر دارد.

سرمایه اجتماعی مجموعه منابع بالقوه و بالفعلی است که با عضویت در شبکه‌های اجتماعی کنشگران و سازمان‌ها به وجود می‌آید. به عبارتی شامل روابط مبتنی بر اعتماد و بده‌بستان (معامله به مثل) در شبکه‌های اجتماعی است. خانواده از عمده‌های اجتماعی است که در ایجاد سرمایه اجتماعی نقش اساسی دارد. به تعبیر لوری سرمایه اجتماعی مجموعه منابعی است که در ذات روابط خانوادگی وجود دارد. این منابع می‌تواند مزیت مهمی برای کودکان و نوجوانان در رشد سرمایه انسانی‌شان باشد. در دیدگاه کلمن سرمایه اجتماعی خانواده نشان‌دهنده شبکه روابط اجتماعی بین افراد بالغ و کودکان است. که برای تربیت فرزند در سه جنبه از ساختار اجتماعی کارکرد دارد. سرمایه اجتماعی خانواده در توسعه و رفاه بچه‌ها

نقش اساسی دارد. بچه‌هایی که تک‌والدی هستند و یا دارای تعداد زیادی خواهر و برادر هستند و یا تحرک مکانی (جابجایی محل مسکونی) بالایی دارند، سرمایه اجتماعی کمتری دارند. پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال اصلی می‌باشد که چه پیامدهایی بر خانواده‌های دورزی کارگران ساختمانی موثر است؟

مبانی نظری

پیشینه تحقیق

وندی استون و جوی هگزر (۲۰۰۲)، در پژوهشی با عنوان « پروژه خانواده‌ها، سرمایه اجتماعی و شهروندی: این پروژه در موسسه مطالعات خانواده استرالیا توسط پژوهشگران مزبور انجام شد. در این پژوهش، سرمایه اجتماعی به عنوان پدیده‌ای چند بعدی متشکل از شبکه‌ها، اعتماد و بده‌بستان در نظر گرفته شد. نتیجه‌های کلیدی سرمایه اجتماعی شامل هنجارها و ویژگی‌های مختلف شبکه در انواع شبکه‌های متفاوت است.

رایت و همکارانش (۲۰۰۱) رابطه بین سرمایه اجتماعی خانواده و رفتارهای بزهکارانه را بررسی کرده‌اند. داده‌های اولیه آنان از پیمایش ملی جوانان (NYS) استخراج شده است. سن پاسخگویان ۱۱ تا ۲۴ سال است. با استناد به نظریه کلمن یافته‌های آنان نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی خانوادگی در طول زمان، میزان بزهکاری را کاهش می‌دهد و تأثیرات بد رفتاری را تعدیل می‌کند. همچنین تلاش والدین بر حسب مدت زمان صرف شده و میزان توجه آنان احتمال ارتکاب رفتارهای بزهکارانه و جامعه‌پذیری توسط همسالان بزهکار را کاهش می‌دهد. آنها همچنین نشان داده‌اند که سرمایه اجتماعی خانواده کنش متقابل و سطح وظایف را افزایش می‌دهد و اساسی را برای کنترل اجتماعی غیر رسمی فراهم می‌سازد.

صداقت زادگان و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیقی با عنوان «مقایسه سرمایه اجتماعی خانواده‌های دارای سالمند و بدون سالمند قم» پرداخت. پژوهش حاضر روی نمونه‌های معتبر جامعه آماری به حجم ۳۸۴ نفر از خانواده‌های مناطق چهارگانه شهر قم و با روش پیمایش، فن پرسش‌نامه و روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و تصادفی انجام شد. نتایج حاکی از آن است بین سرمایه اجتماعی شناختی درون خانوادگی در دو گروه خانواده‌های دارای سالمند و بدون سالمند تفاوت معناداری وجود ندارد. اما بین سرمایه اجتماعی ساختاری درونی و بیرونی و شناختی بیرونی خانواده دو گروه تفاوت معناداری دیده می‌شود.

نبوی و شهریاری (۱۳۹۳)، در تحقیقی با عنوان «علل و پیامد تعارض کار خانواده و بررسی بیگانگی از کار به عنوان یکی از پیامدهای آن» پرداختند. پژوهش حاضر، با استفاده از نمونه ای با حجم ۴۰۰ نفر، از کارمندان زن متاهل ادارات دولتی شهر اهواز با روش نمونه گیری طبقه ای و تصادفی بررسی شده است. نتایج تحقیق به طور کلی حاکم از تایید فرضیه ها و انتظارات تحقیق درباره نقش حفاظتی حمایت های اجتماعی در کار، مقابله و سازگاری با تعارض و نیز اثر تعدیل کننده آن بر بیگانگی از کار است. به طوری که نتایج تحلیل آماری نشان می دهد حمایت اجتماعی در کار از طریق تعارض کار- خانواده بر بیگانگی از کار موثر است. همچنین انتظارات نقش کاری و ابهام نقش کاری از طریق تعارض کار- خانواده بر بیگانگی از کار موثر است. شایان ذکر است که رابطه معنی دار و معکوسی بین کنترل بر کار و بیگانگی از کار وجود دارد.

تاکنون تحقیقات متعددی در زمینه سرمایه اجتماعی خانواده انجام شده است. موضوعاتی از جمله مقایسه سرمایه اجتماعی خانواده های دارای سالمند و بدون سالمند، علل و پیامد تعارض کار خانواده و بررسی بیگانگی از کار به عنوان یکی از پیامدهای آن، اثربخشی برنامه بهبود بخشی ارتباط بر کیفیت رابطه والد- فرزندی در نوجوانان دختر خانواده های تک والدینی مادر سرپرست، مقایسه اختلال رفتاری و خودپنداره دانش آموزان پسر خانواده های تک والد و خانواده های عادی دوره ابتدایی، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و سلامت اجتماعی با امنیت خانواده، سرمایه اجتماعی خانواده و دین داری جوانان، نقصان خودکارآمدی: پیامد تعارض کار- خانواده، سرمایه خانواده، سنگ بنای سرمایه اجتماعی، تحولات معاصر خانواده در شهر تهران، مشکلات کودکان در خانواده های تک والد، رابطه بین سرمایه اجتماعی خانواده و رفتارهای بزهکارانه و ... در زمینه سرمایه اجتماعی خانوادگی و یا خانواده های تک والد به انجام رسیده است. هر چند نتایج تحقیقات مذکور همگی ارزشمند می باشند، اما اکثر تحقیقات انجام شده در زمینه سرمایه اجتماعی خانواده می باشند و تحقیقی در زمینه خانواده های دور زی پرداخته نشده است و از این بعد این تحقیق که به بررسی پیامدهای خانواده دور زی با تاکید بر سرمایه اجتماعی خانواده کارگران ساختمانی شهر تهران جدید می باشد.

فرضیات تحقیق

- خانواده های دورزی بر بی انسجامی خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.
- خانواده های دورزی بر جابجایی هنجارها در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.
- خانواده های دورزی بر کمبود منزلت اجتماعی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.
- خانواده های دورزی بر نارضایتی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

- خانواده‌های دورزی بر بی‌اعتمادی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

مبانی نظری

با توجه به اینکه یک نظریه نمی‌تواند به طور کامل موضوع مزبور پوشش دهد، لذا برای چارچوب نظری، از نظریه‌های سرمایه اجتماعی (مشارکت اجتماعی، تعهد اجتماعی، اعتماد اجتماعی)، نظریه‌های سرمایه اجتماعی خانواده، نظریه‌های پاتنام (۲۰۰۰)، کلمن (۱۹۹۸) و بوردیو (۱۹۸۶)، نظریه پوتنام، دارلن رایت و کوین فیتزپاتریک، نظریه پیوند اجتماعی هیرشی، نظریه تالکوت پارسونز، دیدگاه کنش متقابل نمادین، نظریه خود آینه سان کولی، گیدنز، باتومور، اینگلهارت و ... استفاده می‌شود.

در تبیین فرضیه‌ی ۱، از نظریه هابرماس، کلمن، بوردیو، هیرشی، پارسونز که بیان می‌کند، افزایش پیوندهای ضعیف یا پل‌های ارتباطی در شبکه تعاملات اجتماعی، موجبات تقویت انسجام عام فراهم می‌شود و هویت جامعه افزایش می‌یابد. پیوند خانوادگی به عنوان یک مجرا عمل می‌کند که از طریق آن اجتماعی شدن مؤثر اتفاق می‌افتد. هرگاه در موقعیتهای اجتماعی کنش‌های اظهاری «خود» «معطوف» به دیگران باشد به نوعی همکاری و انسجام می‌انجامد. پیوند اجتماعی به مجموع عوامل محسوس و نامحسوس که یک جامعه در جهت حفظ معیارهای خود به کار می‌برد و مجموع موانعی که به قصد جلوگیری افراد از کجروی اجتماعی در راه آنان قرار می‌دهد، گفته می‌شود.

در تبیین فرضیه‌ی ۲، از نظریه کلمن، فوکویاما، که بیان می‌کند، اختلال هنجاری و چندگانگی ساختار نهادهای اجتماعی آثار سوء بر نظم اجتماعی از جمله ابهام در تعهدات اجتماعی به بار می‌آورد. والدین باز دارنده‌های اخلاقی معینی را بر ضد رفتارهای هنجار شکنانه از طریق قاعده ارتباطی روشن ایجاد می‌کنند. سرمایه اجتماعی مجموعه هنجارهای موجود در سیستم‌های اجتماعی است که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای آن جامعه گردیده و سطح هزینه‌های تبادلات و ارتباطات را پایین می‌آورد.

در تبیین فرضیه‌ی ۳، از نظریه عادت واره بوردیو که بیان می‌کند، در هر یک از انسان‌ها عادت واره‌هایی وجود دارد که در طول زندگی انسان‌ها ساخته می‌شوند.

در تبیین فرضیه‌ی ۴، از نظریه کلمن، فوکویاما که بیان می‌کند، اختلال هنجاری و چندگانگی ساختار نهادهای اجتماعی آثار سوء بر نظم اجتماعی از جمله ابهام در تعهدات اجتماعی به بار می‌آورد. والدین باز دارنده‌های اخلاقی معینی را بر ضد رفتارهای هنجار شکنانه از طریق قاعده ارتباطی روشن ایجاد می‌کنند. سرمایه اجتماعی مجموعه هنجارهای موجود در سیستم‌های اجتماعی است که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای آن جامعه گردیده و سطح هزینه‌های تبادلات و ارتباطات را پایین می‌آورد.

در تبیین فرضیه‌ی ۵، از نظریه کلمن، بوردیو، که بیان می‌کند، سرمایه اجتماعی شبکه‌ای از ارزش‌ها، هنجارها و روابط اجتماعی است که می‌تواند با ایجاد روح اعتماد، همگرایی و تعامل صحیح بستر لازم را برای تحقق اهداف جامعه بوجود آورد.

روش تحقیق

این پژوهش با روش پیمایشی صورت گرفته است و از نوع مطالعات مقطعی، پنهانگر، توصیفی - تبیینی و کاربردی است. جامعه آماری این تحقیق، کلیه کارگران ساختمانی شهر تهران را شامل می‌گردد، که بر اساس سازمان تامین اجتماعی در سال ۹۷-۹۸ برابر 63000 نفر می‌باشد. نمونه این پژوهش با استفاده از فرمول کوکران محاسبه گردیده است که برابر ۴۹۶ نفر است. در این مطالعه از روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای استفاده شده است (نمونه‌گیری به معنای برداشتن نسبتی از جامعه یا کل به عنوان معرف یا نماینده است این نمونه باید اکثر ویژگی‌های جامعه کل را داشته باشد تا بتوان نتایج حاصل از آن را به کل تعمیم داد. داده‌ها بر اساس طرح نمونه‌ای سهمیه‌ای مبتنی بر گروه سنی ۱۸ سال به بالا، جنس و منطقه محل سکونت (همه کارگران ساختمانی مقیم تهران در سال ۹۸-۱۳۹۷) متناسب با حجم جمعیت جمع‌آوری شده است که تا حد امکان معرف جامعه و متناسب با هدفهای پژوهش باشد و به منظور کارایی بیشتر و نتایج مطلوب‌تر، تعداد پرسشنامه بیشتری توزیع و سعی شده تا تمام پرسشنامه‌ها توسط محقق در اختیار پرسش‌شونده‌گان قرار داده شود تا با دقت هر چه تمام‌تر دیدگاه‌های افراد جمع‌آوری و تحلیل گردد. سطح تحلیل در این تحقیق سطح خرد می‌باشد، واحد تحلیل در این پژوهش نیز کارگران ساختمانی شهر تهران هستند و همچنین واحد مشاهده نیز در تحقیق حاضر فرد است زیرا پرسشنامه‌ها توسط افراد تکمیل گردیده است. پس از استخراج داده‌ها، برای تجزیه و تحلیل اطلاعات در آمار توصیفی، از جداول و نمودارهای توصیفی، و شاخص‌های فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده شده، و در بخش آمار استنباطی چون در پژوهش حاضر در فرضیات به دنبال بررسی پیامدهای اجتماعی خانواده دورزی با تأکید بر جابجایی سرمایه اجتماعی می‌باشد. لذا از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش معادلات ساختاری استفاده شده است. و برای این کار از نرم افزارهای Amos و Spss استفاده شده است. برای حصول اطمینان از اعتبار صوری وسیله‌ی اندازه‌گیری به کار گرفته شده‌اند عبارتند از: استفاده از پرسشنامه‌های آزمون شده قبلی در پژوهش‌های مشابه، نظرخواهی از اساتید راهنما و مشاور. برای سنجش پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شده است.

جدول ۱: ضرایب آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	مقدارروایی
---------	-------	------------

۰/۷۲	۸	خانواده دور زی
0/74	۵	بی انسجامی
0/71	۵	جابجایی هنجارها
0/69	۷	کمبود منزلت اجتماعی
0/75	۷	نارضایتی خانواده
0/72	۶	بی اعتمادی
۰/72	۳۸	کل سوالات

همانطور که در جدول مشاهده می شود کلیه متغیرهای تحقیق از پایایی لازم برخوردارند چراکه مقدار الفای کرنباخ بزرگتر از ۰/۷ می باشد.

بحث و ارائه یافته‌ها:

- بررسی نرمال بودن داده ها

در ابتدا قبل از بررسی فرضیه ها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنف^۱ به بررسی نرمال بودن توزیع داده های پژوهش می پردازیم، زیرا نحوه توزیع داده ها و یا به عبارتی تبعیت یا عدم تبعیت آن ها از توزیع نرمال، نوع آزمون های آماری متناسب (آزمون های پارامتریک یا آزمون های غیر پارامتریک) را رقم می زند (حبیب پورگنابی و صفری شالی، ۱۳۹۵).

جدول ۲: نتایج آزمون کولموگراف- اسمیرنف جهت نرمال بودن توزیع متغیر های تحقیق

متغیر	کولموگروف اسمیرنف	سطح معناداری
بی انسجامی	۱.۲۵۲	.۰۸۷
جابجایی هنجارها	۱.۲۶۱	.۰۸۳
کمبود منزلت اجتماعی	۱.۳۱۷	.۰۶۲
نارضایتی خانواده	۱.۲۸۱	.۰۷۵

¹ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

بی اعتمادی	۱.۱۹۰	۰.۱۱۸
خانواده دور زی	۸۱۸	۰.۵۱۵

متغیر های پژوهش دارای سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ است؛ لذا فرض نرمال بودن توزیع برقرار است، بنابراین برای تحلیل فرضیه ها از آزمون های پارامتریک استفاده می کنیم.

- بررسی فرضیه پژوهش

❖ خانواده های دورزی بر بی انسجامی خانواده کارگران ساختمانی تاثیر دارد.

جدول ۳: ضریب همبستگی و ضریب تعیین پژوهش

ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	سطح معناداری
۰/۸۳	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۰۰۱

نتایج ضریب همبستگی چندگانه بین متغیر خانواده های دورزی بر بی انسجامی خانواده کارگران ساختمانی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. همچنین متغیر خانواده دورزی توانسته ۷۰ درصد از تغییرات متغیر بی انسجامی خانواده کارگران ساختمانی را پیش بینی کنند که این مقدار در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. پس فرض پژوهش مبنی بر خانواده های دورزی بر بی انسجامی خانواده کارگران ساختمانی تاثیر دارد، تایید می گردد.

جدول ۴: ضریب بتا متغیر های پژوهش

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		مدل	1
			B	خطای انحراف استاندارد		
۰.۰۱	۱۷.۱۸۱		۳۸۲۰	۶۵.۶۲۴	مقدار ثابت	
۰.۰۱	۳۴.۱۴۰	۸۳۷	۰.۲۴۰	۸.۱۸۴	بی انسجامی	

نتایج ضرایب بتای متغیر خانواده دورزی در تبیین تغییرات متغیر بی انسجامی خانواده کارگران ساختمانی معنادار شده است.

❖ خانواده های دورزی بر جابجایی هنجارها در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از رگرسیون همزمان همزمان استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی چند گانه و سطح معناداری در زیر آمده است.

جدول ۵: ضریب همبستگی و ضریب تعیین پژوهش

ضریب همبستگی چند گانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	سطح معناداری
۰/۸۱	۰/۶۷	۰/۶۷	۰/۰۰۱

نتایج ضریب همبستگی چند گانه بین متغیر خانواده های دورزی بر جابجایی هنجارها در خانواده کارگران ساختمانی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. همچنین متغیر خانواده دورزی توانسته ۶۷ درصد از تغییرات متغیر جابجایی هنجارها در خانواده کارگران ساختمانی را پیش بینی کنند که این مقدار در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. پس فرض پژوهش مبنی بر خانواده های دورزی بر جابجایی هنجارها در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد، تایید می گردد.

جدول ۶: ضریب بتا متغیر های پژوهش

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		مدل
		بتا	خطای انحراف استاندارد	B	

۰.۰۱	۲۶.۶۰۶		۳.۳۶۹	۸۹.۶۴۰	مقدار ثابت	1
۰.۰۱	۳۱.۸۷۹	۸۱۹	۰.۳۵۳	۱۱.۲۵۷	جابجایی هنجارها	

نتایج ضرایب بتای متغیر خانواده های دورزی بر جابجایی هنجارها در خانواده کارگران ساختمانی معنادار شده است.

❖ خانواده های دورزی بر کمبود منزلت اجتماعی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی چند گانه و سطح معناداری در زیر آمده است.

جدول ۷: ضریب همبستگی و ضریب تعیین پژوهش

سطح معناداری	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چند گانه
۰/۰۰۱	۰/۶۸	۰/۶۹	۰/۸۳

نتایج ضریب همبستگی چند گانه بین متغیر خانواده های دورزی بر کمبود منزلت اجتماعی در خانواده کارگران ساختمانی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. همچنین متغیر خانواده دورزی توانسته ۶۹ درصد از تغییرات متغیر کمبود منزلت اجتماعی در خانواده کارگران ساختمانی را پیش بینی کند که این مقدار در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. پس فرض پژوهش مبنی بر خانواده های دورزی بر کمبود منزلت اجتماعی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد، تایید می گردد.

جدول ۸: ضریب بتا متغیر های پژوهش

مدل	ضریب غیر استاندارد	ضریب استاندارد	t	سطح معناداری
-----	--------------------	----------------	---	--------------

		بتا	خطای انحراف استاندارد	B		
۰.۰۱	۲۸.۵۵۵		۳.۱۹۰	۹۱.۱۰۱	مقدار ثابت	1
۰.۰۱	۳۳.۲۹۷	۸۳۱	۰.۳۳۲	۱۱.۰۶۱	کمبود منزلت اجتماعی	

نتایج ضرایب بتای خانواده های دورزی بر کمبود منزلت اجتماعی در خانواده کارگران ساختمانی معنادار شده است.

❖ خانواده های دورزی بر نارضایتی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی چند گانه و سطح معناداری در زیر آمده است

جدول ۹: ضریب همبستگی و ضریب تعیین پژوهش

سطح معناداری	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چند گانه
۰/۰۰۱	۰/۶۷	۰/۶۷	۰/۸۲

نتایج ضریب همبستگی چند گانه بین متغیر خانواده های دورزی بر نارضایتی در خانواده کارگران ساختمانی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. همچنین متغیر خانواده دورزی توانسته ۶۷ درصد از تغییرات متغیر نارضایتی در خانواده کارگران ساختمانی را پیش بینی کند که این مقدار در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. پس فرض پژوهش مبنی بر خانواده های دورزی بر نارضایتی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد، تایید می گردد.

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		مدل
		بتا	خطای انحراف استاندارد	B	
.۰۰۱	۱۹.۱۹۸		۳.۸۰۲	۷۲.۹۸۴	مقدار ثابت
.۰۰۱	۳۲.۴۰۷	۸۲۴	.۲۳۱	۷.۵۰۱	نارضایتی در خانواده

نتایج ضرایب بتای متغیر خانواده های دورزی بر نارضایتی در خانواده کارگران ساختمانی معنادار شده است .

❖ خانواده های دورزی بر بی اعتمادی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی چند گانه و سطح معناداری در زیر آمده است

جدول ۱۱: ضریب همبستگی و ضریب تعیین پژوهش

سطح معناداری	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چند گانه
.۰۰۰۱	.۰/۶۱	.۰/۶۱	.۰/۷۸

نتایج ضریب همبستگی چند گانه بین متغیر خانواده های دورزی بر بی اعتمادی در خانواده کارگران ساختمانی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. همچنین متغیر خانواده دورزی توانسته ۶۱ درصد از تغییرات بی اعتمادی در خانواده کارگران ساختمانی را پیشبینی کند که این مقدار در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار شده است. پس فرض پژوهش مبنی بر خانواده های دورزی بر بی اعتمادی در خانواده کارگران ساختمانی تأثیر دارد، تایید می گردد.

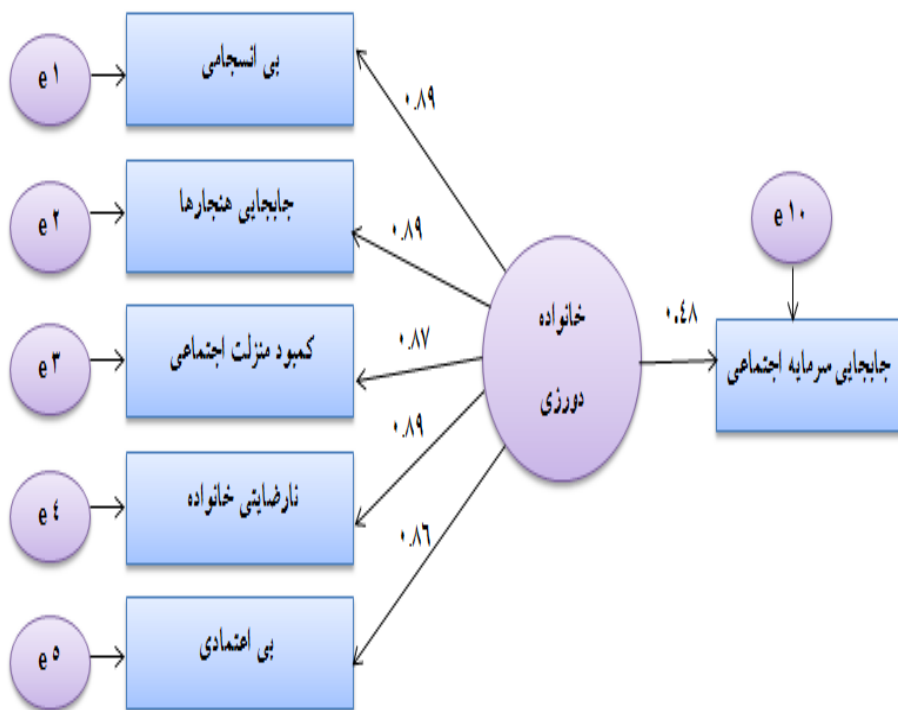
جدول ۱۲: ضریب بتا متغیر های پژوهش

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		مدل
			خطای انحراف استاندارد	B	
.۰۰۱	۱۹.۶۹۸		۴.۱۱۴	۸۱.۰۳۰	مقدار ثابت
.۰۰۱	۲۷.۹۴۳	.۷۸۱	.۲۵۹	۷.۲۳۳	بی اعتمادی در خانواده

نتایج ضرایب بتای متغیر خانواده های دورزی بر بی اعتمادی در خانواده کارگران ساختمانی معنادار شده است.

مدل درونی (مدل ساختاری)

یک مدل درونی (مدل ساختاری) به تشریح روابط بین متغیرهای نهفته می پردازد و مشخص می کند که چه میزان از واریانس یک متغیر نهفته توسط سایر متغیرهای نهفته تبیین می شود.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها:

خانواده چیزی است که مردم در تعاملات روزمره و مستمر اجتماعی خود آن را مدام تعریف می‌کنند. تعریفی که هم شامل کنش گران در زندگی روزمره است و هم تعریف اندیشمندان علوم اجتماعی در مباحث مرتبط با زندگی خانوادگی را در بر می‌گیرد. اندیشمندان اجتماعی سعی می‌کنند این تعریف را از مدل‌های مورد قبول عموم مردم بدست آورند و در گفت‌وگو برای آن معنای واحدی ایجاد کنند. در حال حاضر، خانواده در ایران با تغییرات جدیدی روبه‌رو است که پیدایش خانواده‌های دورزی یکی از چالش‌های حاد آن به شمار می‌آید. در این خانواده‌ها مرد و زن حالات عاطفی دارند، اما نمی‌توانند با هم زندگی کنند و مردان اغلب این خانواده‌ها در تهران و شهرهای بزرگ مشغول به کارند ولی به دلیل سنگینی اجاره مسکن و تعداد زیاد فرزندان و دیگر مشکلات اقتصادی، نمی‌توانند زن و فرزندانشان را همراه خود بیاورند و خود نیز ناچار به ماندن در تهران و سایر کلان‌شهرها هستند. نقش زن در خانواده‌های دورزی بسیار مهم و حیاتی است و او باید هم به عنوان پدر و هم در قالب مادر ایفای نقش نماید و مدیریت‌های چندگانه‌ای را بر عهده داشته باشد و این موضوع برای زن و مرد تبعات منفی در بر دارد. هدف از این تحقیق بررسی جامعه‌شناختی پیامدهای اجتماعی خانواده دورزی با تأکید بر سرمایه اجتماعی (مورد مطالعه: کارگران ساختمانی شهر تهران در سال ۹۸-۱۳۹۷) بوده است.

در تبیین فرضیه ۱: از نظریه هابرماس، کلمن، بوردیو، هیرشی، پارسونز استفاده شد. این نتیجه با تحقیقات زارع بهرام آبادی و همکاران (۱۳۹۲)، همخوانی دارد.

در تبیین فرضیه ۲: از نظریه کلمن، دورکیم فوکویاما، استفاده شد. این نتیجه با تحقیقات صباغ و همکاران (۱۳۹۲)، صالحی و همکاران (۱۳۹۲)، همخوانی دارد.

در تبیین فرضیه ۳: از نظریه عادت واره بوردیو استفاده شد. این نتیجه با تحقیقات فقهی فرهمند و زنجانی (۱۳۹۲)، صباغ و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد.

در تبیین فرضیه ۴: از نظریه هوگان، هیرشی استفاده شد. این نتیجه با تحقیقات نازک تبار و ویسی (۱۳۸۹)، توانگر و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی دارد.

در تبیین فرضیه ۵: از نظریه کلمن، بوردیو استفاده شد. این نتیجه با تحقیقات کامران و همکاران (۱۳۸۹)، لی و همکاران (۲۰۰۳) همخوانی دارد.

- نسبت به برگزاری میزگردها و نشستهای اجتماعی خانواده، از طریق رسانه های تصویری اقدام گردد.
- به مردان و زنان اطلاعات کافی و جامعی در رابطه با اهمیت نقش خانواده داده شود.
- برنامه های تلویزیونی به گونهای عمل کنند که در جهت تغییر نگرش در مورد عدم ارزش برخی از مشارکتها (مشارکت انجمنی، مشارکت محلی و...)، به سمت با ارزش بودن آنها و تاثیراتی که بر روحیه و روان زنان و خانواده دارد، گام بردارند.
- تغییر ذهنیت ها و باورهای سنتی نسبت به زنان و تقویت حس اعتماد به نفس، خود ابرازی و خود اتکائی جهت شکوفاسازی امکانات و استعدادهای نهفته آنان
- به محققان دیگر پیشنهاد می شود که این فرضیات را در محیطی های دیگر بررسی کنند و نتایج به دست آمده را با نتایج این تحقیق مقایسه نمایند.

mic azad university, Dehagan, Iran

Corresponding Author *

Email: sarokhani@ut.ac.ir

Abstract: Family is a social institution which includes the basic elements of a society like a

mirror and reflects social disorders . on the other hand family and specially woman in the place

of mother is one of the most important factors which affects society .

because of its importance . on the other hand social capital concept due to its nature and concept

is related nearly to the all of the themes and issues in the field of humanity and sociology and

recently has been raised as an effective social factor an health , function of family institution

along with its effects on its members has a determining role . scientists have mentioned

important points related to social functions of family institution they considay the role and

function of family in social constructs as being complementary to the function of other social

institutions and evaluate highly its effects on strengthening family safty . When ever mother or

father leaves family ,the other family members face with severe problems . lack of father brings

financial and management problems and lack of mother psychological problems and lack of

integretly in the family . Lack of eachparent removes family balance and changes the most

important family function which is proper up bringing children .Research by John Balby has

shown that Wrong behavior in one generation due to death or diseuse of parents affect even the

future children generation . they cant have normal behaviour and lovely canons . The kind and

quality of family members relationship and also quantity of family relationship with persons and

networks beyond family, makes social relationship network which is considered social capital of

family in sociological literatur

Keywords: Social Consequence, Remote Living, Social Capital

منابع

حبيب پور گتای، کرم؛ بابایی همتی، زرنوش (۱۳۹۵) مصرف نمایشی خرید در بین خانواده های شهر تهران (مطالعه ی موردی مناطق ۱، ۷ و ۱۹). مطالعات راهبردی زنان سال نوزدهم پاییز ۱۳۹۵ شماره ۷۳

ساروخانی، باقر (۱۳۸۲). روشهای تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. جلد اول. چاپ چهارم.

صالحی، مهدیه؛ امامی پور، سوزان؛ حاجی حسنی، صدیقه (۱۳۹۲)، مقایسه اختلال رفتاری و خودپنداره دانش آموزان پسر خانواده های تک والد و خانواده های عادی دوره ابتدایی، تحقیقات روانشناختی، دوره ۵، شماره ۲۰.

صداقت زادگان، شهناز؛ دانش، پروانه؛ باقری، حسین (۱۳۹۷)، مقایسه سرمایه اجتماعی خانواده های دارای سالمند و بدون سالمند قم، سالمند، دوره ۱۳، شماره ۲.

فقهی فرهمند، ناصر (۱۳۹۰)، مدیریت پویای سازمان .تبریز: انتشارات فروزش. چاپ دوم.

فقهی فرهمند، ناصر ؛ زنجانی، سعید (۱۳۹۲)، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و سلامت اجتماعی با امنیت خانواده، مطالعات جامعه شناسی، سال سوم، شماره دهم، صص ۹۹-۱۱۲.

کردی، حسین؛ غضنفری، شهربانو(۱۳۹۴)، تبیین جامعه شناختی رابطه میزان سرمایه اجتماعی خانواده با موفقیت تحصیلی فرزندان، جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و ششم، شماره پیاپی(۵۹)، شماره سوم، صص ۱۶۱-۱۷۲.

نبوی، سید عبدالحسین؛ شهریار، مرضیه(۱۳۹۳)، علل و پیامد تعارض کار خانواده و بررسی بیگانگی از کار به عنوان یک‌یاز پیامدهای آن، پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال سوم، شماره پیاپی، شماره اول، صص ۴۵-۵۹.

Stone, Wendy(2001)"Measuring Social Capital: Towards a Theoretically Informed Measurement Framework for Researching Social Capital in Family and Community Life." Australian Institute of Family Studies Research, Paper No. 24.

Wright.John,Gullen.Poul.Franci&TMiller.Jeremy(2001)Family Social Capital and Delinquent Involvement Journal Criminal Justic 29-1-9.